

Kogukonnapõhine energiatootmine - kohalik omavalitsus energiaühistu algatajana?

energiaühistu

EESTI ARENGUFOND

Millest tuleb juttu?

- 1. Mis on energiaühistu ja selle võimalused?**
- 2. Miks kohalik omavalitsus energiaühistu loomisele võiks mõelda?**
- 3. Tööriistad energiaühistu algatamiseks.**

Eesti Arengufondi tegevusvaldkonnad

1. Kasvuvaldkondade kavandamine, seire ja uued initsiatiivid:

- **Elukeskkonna ja konkurentsivõime arendamine:** ENMAK2030+; Biomajanduse strateegia; Energiaühistute programm; www.Energiatalgud.ee
- **Nutikas spetsialiseerumine** ettevõtluses innovatsioon soodustamine.

2. Turutõrgete kõrvaldamine

- **Programm „Start-up Estonia“:** suure kasvupotentsiaaliga ettevõtete ellukutsumine.

3. Investeerimisalane tegevus

- **SmartCap:** Eesti idufirmadele kapitali pakkumine.

Vaata täpsemalt: www.arengufond.ee

Mõisted!

Energiaühistu – kogukondlik ühistegevus, mille peamiseks eesmärgiks on toota, jaotada ja müüa oma seadmete kaudu oma liikmetele elektrienergiat ja soojust omatarbe katmiseks, kulude vähendamiseks ja parema elukeskkonna loomiseks.

- Organisatsiooni loojaks: **kogukond**
- Eesmärk: omatarbe katmine, kulude vähendamine; parem elukeskkond; varustuskindlus; piirkonna konkurentsivõime tõus; ühiskondlik kaasatus.

Energiaühing – kogukondlik ühistegevus, mille peamiseks eesmärgiks on ühisinvesteeringud elektrienergia ja sooja tootmisesse tavapärase investortegevusena tulu saamise eesmärgil.

- Organisatsiooni loojaks: **ettevõte**
- Eesmärk: kogukonna kaasamine nõusoleku saamiseks; lisainvesteeringud; liikmeskonnal tulu teenimine.

Energiaühisus – energiaühistu ja -ühingu koondnimetus.

Energiaühistute peamised tegevussuunad:

- Elektrienergia ja/või soojuste tootmine ja oma tarbijatele jaotamine
- Hoonete rekonstrueerimine ja renoveerimine
- Tarbimise suunamine
- Kohalike ressursside planeerimine
- Kogukonna energiateadlikkuse kasvatamine
- Ühistegevuse arendamine
- Kogukonna tegevuste rahastamiseks vahendite eraldamine
- Prosumer'ina toimimise promo – teadmispõhise turismi viljelemine

Kes on eestvedajad?

Linnades

- korteriühistu
- asumiselts
- teadus-tööstuspark
- kinnisvaraettevõte

Maal

- **kohalik omavalitsus**
- Ressursi valdaja:
metsaühistu, talupidaja
- väike saare elanikud
- öko-kogukonnad

Energiaühistute organisatsiooni mudel võib olla:

Tulundusühistu, Mittetulundusühistu, Usaldusühing, Seltsing, Ettevõte – OÜ; AS – sotsiaalne ettevõtlus, Kogukond- ühisus, kellel on juriidiline esindaja, Koostöökokkulepe erinevate juriidiliste isikute vahel

Miks just täna luua energiaühistut?

ENERGIAMAJANDUSE TRENDID:

- Energiatarbimise kasv
- Ühesuunalise energialiikumise muutumine kahesuunaliseks
- Tootjapõhisest struktuurist tarbijapõhiseks
- Kogukonnapõhise mikro- ja väiketootmise kasv
- Taastuvenergia mahu suurenemine
- Võrkude juhtimise ja haldamise muutus - süsteemi keerukamaks muutumine
- Uute teenuste ja profiiliga ettevõtete sünd – „elekter kolib internetti“; tarbimise suunamine

MUUTUSED ÜHISKONNAS: kodanikuühiskonna aktiviseerumine, kaasrääkimine otsustusprotsessis,

TEHNOLOOGIATE ARENG: nutikad vidinad üha lihtsamalt kättesaadavad

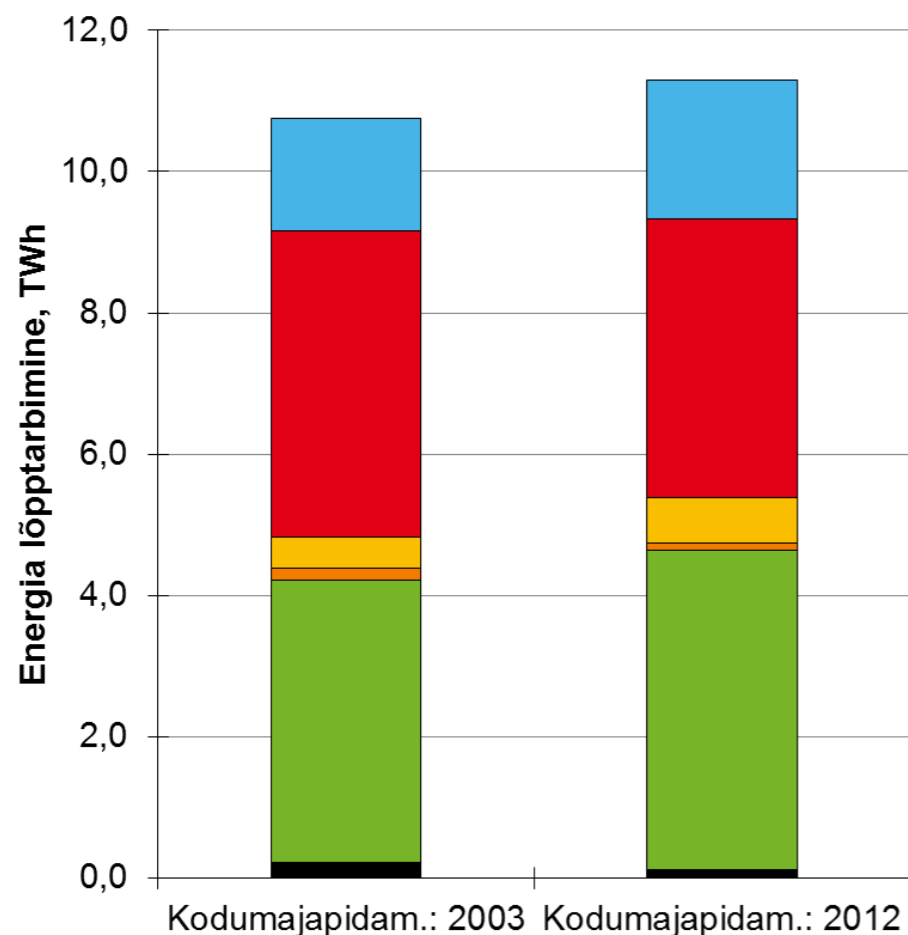
JULGEOLEK ja SÕLTUMATUS: maailma poliitiline olukord

TÕESTATUD KOGEMUSED: teiste riikide praktikad

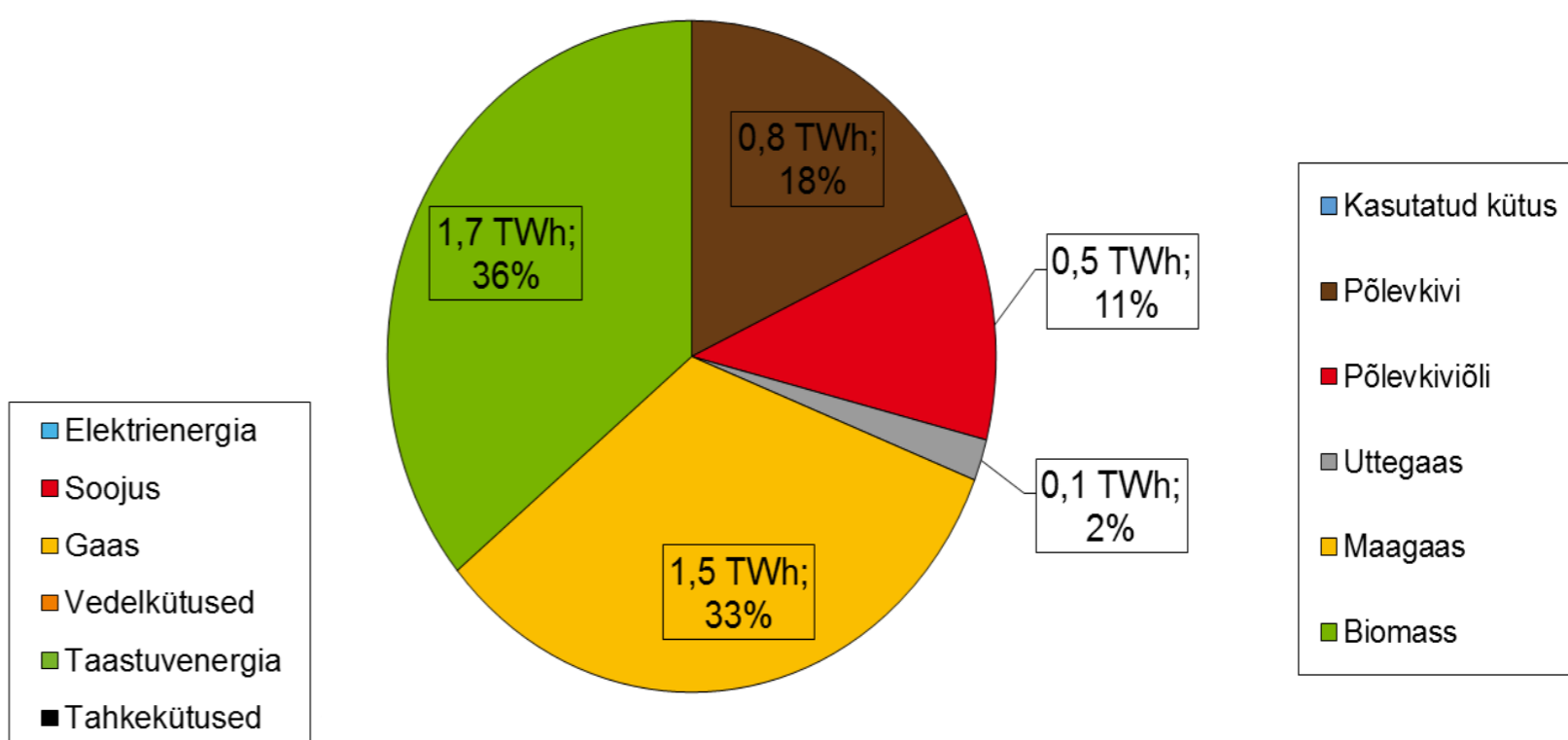

Energia tagatus ja julgeolek:

Energia lõpptarbimine

Kaugküttesoojuse müük, 2011

Energiaühistu loomise eesmärgid

(teiste riikide kogemusel)

Kohalikule omavalitsusele

- odavam, varustuskindlam energia
- tööhõive suurenemine
- piirkonna majandusliku aktiivsuse tõus
- piirkonna arendamiseks investeringute lisandumine
- piirkonna atraktiivsuse tõus – elanike arvu kasv, maksutulu kaasatus
- elukeskkonna ja eluasemefondi kvaliteedi paranemine
- elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõus

Kogukonnale

- energiaarve vähenemine ja sõltumatus energiahinna kõikumisest
- pikaajaliselt energiahinna teadmine ja kulutuste tõhusam planeerimine
- otsene majanduslik kasu: investeringud, dividendide teenimine
- hoonete ja eluasemekvaliteedi tõus läbi renoveerimistegevuste
- kogukonna kaasatus ja ühistegevus

Miks energiaühistu kohaliku omavalitsuse algatusel?

Võimalus lahendada probleeme:

- Võimalus tagada elanikele soodne ja kaasaegne soojusenergia kättesaadavus.
- Elanike energiaarve vähenemine ja sõltumatus energiahinna kõikumisest.
- Elukvaliteedi tõus läbi elamute ja avalikus kasutuse olevate hoonete renoveerimistegevuste.
- Regionaalpoliitika suunamine - piirkonna majandusliku atraktiivsuse tõus.

Võimalus tõsta elukvaliteeti

- Kohalike ressursside – puit ja biomass tõhusam kasutamine.
- Maakasutuse efektiivsuse tõstmine.
- Elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõus ja panus CO2 vähendamisse.
- Investeeringute lisandumine energiavaldkonda.
- Ettevõtluse ja ettevõtlikkuse arendamine: uued ettevõtlusmudelid ja teenused.

Väljakutsed energiaühistute algatamisel

- Madal või olematu teadlikkus
- Puudulik ettevõtlikkus
- Vaesus
- Nõrk koostöövalmidus
- Ebaefektiivne hoonefond
- Väärkäsitlus energiasäästust
- Soojust ja energiasäästu pole seni koos vaadeldud
- Liigne riigile lootmine
- Riikliku pikaajalise vaate senine puudumine

Energiaühistute programm:

Algatatud Eesti Arengufondi eestvedamisel 2013. aastal

- **Aitab kaasa energiaühistute tekkele** läbi nõustamistegevuse ja koostöö korraldamise.
- **Koondab ja jagab teadmust** läbi teavitustegevuse näitamaks erinevaid valikuvõimalusi ja motiveerimaks otsuste tegemist.
- **Kaardistab ja analüüsib** energiaühistute loomise ja arendamisega seonduvad erinevad mõjud riiklike arengustrateegiate ja õigusliku keskkonna kaasajastamiseks ning jätkutegevuste algatamiseks.
- **Kaasab teiste riikide ekspertteadmist ja rahvusvahelist rahastust** läbi rahvusvahelistes koostööprojektides osalemise.

Energiaühistute Programmi teenused

TEGEVUSVALDKOND:

Energiaühistute loomise võimalustest teavitamine

- Lõpptarbija harimine ja algatuste tegevuse soodustamine - info jagamine sh kommunikatsiooni tegevused ja sündmuste korraldamine
- Uuringute ja analüüside teostamine

TEGEVUSVALDKOND:

Energiaühistute loomise soodustamine

- Algatuste nõustamine mentorluse läbi ja pilootimine
- Veebipõhise nõustamise pakkumine: Tööriistakast: kalkulaator, ressursid, teenuste disain, crowd-funding
- Võrgustumisele kaasa aitamine ökosüsteemi arendamine

Teavitustegevused

Eesmärk:

- Rohkem energiaühistute initsiatiive
- EÜ loomisele kaasaaitavate osapoolte motiveeritus ja koostöö
- Avalik diskussioon

Tööriistad:

- Läbimõeldud ja seostatud sihtgrupipõhine teavitustöö – sündmused
- Kommunikatsioonitegevused: energiaühistute veebileht, ideekonkurss, meedia
- Uuringud

Uuringud

Eesmärk:

- Energiaühistute ja ühisuste ellukutsumiseks erinevate riiklike ja erasektori finantsmeetmete analüüs ja pilootimine
- Kaardistada Eestis energiaühistute tekkimise potentsiaalsed mõjud Eesti majandusele ja ühiskonna liikmetele
- Selgitada, kas ja missugused õiguslikud takistused eksisteerivad energiaühistute tekkeks ja toimimiseks
- Selgitada välja energiaühistute parimad toimimismudelid EÜ initsiatiividest reaalseste energiaühistute loomiseks

Tööriistad:

- Finantsmeetmete uuring ja prototüüpimine
- Energiaühistute loomise sotsiaalmajanduslike mõjude ja regionaalpoliitiline uuring
- Õigusmõjude uurimus Energiaühistute mentorprogrammi raames
- Potentsiaalsete energiaühistute initsiatiivide kaardistus

Energiaühistute Mentorprogramm

Osaleja jaoks:

- Teadmised ja oskused energiaühistu loomiseks
- Vajalikud alusmaterjalid koondatud: valideeritud äriplaan, kokkulepe kogukonnaga, otsus tehnoloogia osas, alusmaterjal ja teadmine alginvesteeringud saamiseks.
- Kuulumine koostöövõrgustikku – kogemuste jagamise võimalus.
- Edasine pilootprojekti staatus.

Otsustajate jaoks:

- Energiaühistute võimalikud mudelid ja arengupotentsiaal.
- Reaalsed pilootprojektid ja loodetavasti ka edulood.
- Sotsiaalmajandusliku mõju analüüs
- Õigusaspektide ettepanekud

Tööriistad:

- Case-study põhine aastane mentorlus neljas valdkonnas: juriidika, finants, tehnoloogiad, kogukonna kaasamine.
- 4 töötuba EÜ juhtumite esindajatele, ekspertidele ja põhipartneritele: progressi hindamine, kogemuste vahetamine, individuaalsed kohtumised ekspertidega
- Seminar: avalikkusele sept 2015

Energiaühistute loomise Tööriistakast

Eesmärk:

- Energiaühistute loomisel otsuste tegemiseks vajaliku algandmed ja juhised on kõigile kättesaadavad.
- Arusaamine energiaühistu loomise vajalikkusest ja protseduurist on lihtsustunud.
- Investeeringute lisandumine valdkonda ja finantsvõimekus kasv.

Tööriistad:

- Kalkulaator
- Ressursside andmepank
- Interaktiivne juhend
- Rahastamisplatvorm
- **Kalkulaator:** on rakendus, mis erinevate andmeväljade täitmisel annab esmase hinnangu elektri ja/või soojuse tootmise võimalikkuse ja kasu(m)likkuse osas.
- **Ressursside andmepank:** on kaardirakendus, millel on kuvatud erinevate kihtidena erinevate ressursside kättesaadavus ja kasutatavus.
- **Interaktiivne juhend:** on teeviitadena toimiv veebipõhine nõustamissüsteem
- **Rahastamisplatvorm:** on keskkond, kus osapooled saavad tutvustada energiavaldkonna projekteid ning esitleda neid lisarahastuse saamiseks.

Kasutatav: Aprilli 2015 keskpaigast aadressilt: www.energiayhistud.ee Palume tutvuma ja kasutama!

TÄNAN!

Kristiina Sipelgas

Energiaühistute programmi juht
Eesti Arengufond

kirjuta: *kristiina.sipelgas@arengufond.ee*

vaata lisaks: *www.energiatalgud.ee*

